

Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Kontrol med Korn og Foderstoffer i Kjøbenhavn.

Af *James Hoyer*, Inspektor.

Som alt berørt i Kontrollens Beretning for Aaret 1904 kunde Kontrollen den 9. November samme Aar notere, at 10 Aar vare forløbne siden dens Oprettelse. Det falder da ret naturligt, at kaste Blikket tilbage paa det svundne Tidsrum og se, hvad Arbejde der er udrettet samt reflektere over, hvorledes dette Arbejde er forstaaet af den Stand, for hvilken Arbejdet særlig skulde være gjort, nemlig Landmandsstanden, thi det vil erindres, at det netop var med den Opgave for Øje at skabe Garanti for, at Landmændene fik kontraktlige Varer, at Kontrollen i sin Tid oprettedes.

Selv om det nu er utvivlsomt, at Kontrollen har skabt sig Tillid hos en stor Del af Landmændene og at disse derfor nu til Stadighed kun købe Foderstoffer fra Kjøbenhavn under Kontrollens Tilsyn ved Varernes Levering, saa er det ganske sikkert lige saa utvivlsomt, at en maaske lige saa stor Del Landmænd ikke benytte Kontrollen. Man har svært ved at forstaa Aarsagen dertil, thi det kan ikke være den ringe Afgift, som Kontrollen kræver, og maa kræve, som Vederlag for Arbejdet og til Afholdelse af Omkostningerne ved det ikke lille Apparat, som Kontrollens Virksomhed nødvendiggør, der virker afskrækkende. Denne Afgift, som er $\frac{3}{4}$ Øre pr.

Centner eller 75 Øre for en lille og 1 Kr. 50 Øre for en stor Jernbane-Vognladning, kan ikke og bør ikke være det afgørende for Landmanden. Er der blot 100 Pd. ubrugelige Varer i en Vognladning, saa er Tabet for Landmanden langt større end hele Afgiften. Dette Regnestykke synes saa klart og indlysende, at ingen Tvivl om Kontrollens Nytte eller om Fordelen ved at lade kontrollere synes mulig. Nogen nævneværdig Ulejlighed for Landmanden ved at faa Varer kontrollerede foreligger ikke; samtidig med Købet af paagældende Varer forlanger Landmanden hos sin Købmand, at Varen skal kontrolleres af Landhusholdningsselskabet; det er det Hele. Opmærksomheden henledes imidlertid paa, at der udtrykkelig maa forlanges Landhusholdningsselskabets Kontrol for at undgaa Forveksling med Kontrol, som udøves af private Forretninger, der ikke staa i nogen som helst Forbindelse med Landhusholdningsselskabet.

Man finder Anledning til her at optrykke og henlede Opmærksomheden paa en Artikkel, som fandtes i nærværende Tidsskrift 1902, Hefte Nr. 4, saalydende:

»Da Kjøbenhavns Frihavn aabnedes i Efteraaret 1894 traadte samtidig Kontrollen med Korn og Fødestoffer, i Henhold til en Overenskomst mellem Frihavns-Aktieselskabet og Landhusholdningsselskabet, i Virksomhed i Frihavnen. Kontrollens Benyttelse tog dog først sin Begyndelse i 1896, men i de siden da forløbne Aar har dens Virksomhed været meget betydelig, og den har utvivlsomt vundet voksende Tillid hos Købmænd og Landmænd. Den samlede Kontrol i 1901 omfattede over 126 Millioner Pund, eller ca. 36 pCt. mere end i det foregaaende Aar. Men selvfølgelig kan det ved en saa stor Virksomhed ikke undgaa, at der undertiden fremkommer Klager, og disse gaa da i Regelen ud paa, at Kontrollen ikke har kasseret Varer, som den formentlig burde have kasseret, enten paa Grund af deres Indhold eller deres ydre Renhedstil-

stand. Uagtet Klagernes Antal er overordentlig ringe i Forhold til Ekspeditionernes Omfang, og uagtet Klagerne som Regel ere baserede paa en urigtig Opfattelse af, hvad der paahviler Kontrollen, kunne de selvfølgelig bidrage til, at Nyttens af dens Virksomhed bliver mindre end ønskelig. Da dette selvfølgelig vilde blive til Landbrugets Skade, ønsker Landhusholdnings-selskabet at fremkomme med den efterfølgende Redegørelse, dels for Kontrollens Formaal og Betydning, dels for Rækkevidden af den Sikkerhed, den byder Landmændene.

Kontrollens Formaal og Betydning er, sagt med faa Ord, at yde Landmændene Garanti for Leveringen af kontraktlige Varer. Kontrollen vaager over — for saa vidt det overhovedet lader sig gøre — at Landmændene kun modtage gode, sunde Varer. Som Regel vil en Landmand købe Varerne frit paa Bane i København, og vil han gøre Indsigelse mod et Parti Varer, som ikke værende en reel Handelsvare, da maa Indsigelsen allerede fremsættes ved Modtagelsen paa Bane i København, og Landmanden maa da have en Stedfortræder til paa hans Vegne at anerkende eller tilbagevise Varen — men dette er ofte forbundet med Vanskeligheder og altid dyrt. Her er det da, at Kontrollen træder til som Landmandens Stedfortræder, der vaager over, at han kun modtager Varer saaledes som de til enhver Tid gaa i Handelen som reelle Handelsvarer.

Hermed er i Virkeligheden samtidig antydet Rækkevidden af den Sikkerhed, Kontrollen byder. Undertiden stille Landmændene imidlertid større Fordringer til Kontrollen, end denne kan og skal opfylde.

Saaledes hersker der undertiden en fejlagtig Opfattelse af, hvad man kan forlange med Hensyn til en kontrolleret Vares Renhedstilstand.

Kontrollens Certificat er vel altid en Garanti for, at den modtagne Vare ikke er saa uren, at den derved bliver ukontraktlig, ligesom Landmændene have

Garanti for, at Varer, der have passeret Kontrollen, ikke ere mugne, vaade eller sammenbrændte. Men derimod maa der ikke ventes en absolut Garanti for, at Varen er velrenset, saaledes som dette Ord sædvanlig opfattes af Landmændene. Thi naar det ikke udtrykkelig betinges ved Købet, at Majs eller fremmed Korn skal være en velrenset Vare, kan Kontrollen ikke nægte at modtage en Vare, der indenfor rimelige Grænser indeholder fremmede Bestanddele som Avner, Majskolber, Støv o. s. v., men som dog, uagtet disse Urenligheder, maa kaldes en god, reel Handelsvare, som ikke staar i Strid med Slutsedlen. *

Vil Landmanden sikre sig herimod, altsaa sikre sig en absolut Garanti med Hensyn til Renheden, da maa han udtrykkelig fordre af sin Købmand en velrenset Vare og samtidig underrette Kontrollen herom. Der kan da øves den skarpest mulige Kontrol ved Varens Modtagelse, men det er en Selvfølge, at Landmanden maa betale mere for en saadan Vare.

Undertiden hersker der ogsaa overdrevne Forestillinger om den Undersøgelse af en Vares Indhold, der paahviler Kontrollen. Dennes Virksomhed omfatter alene en Undersøgelse, der kan udføres ved Hjælp af Lugt, Smag og Syn, hvorimod den ikke kan paatage sig at undersøge Forhold, der kun kan afgøres ad kemisk eller mikroskopisk Vej. Dette gælder saaledes Konstatering af en Vares indre Beskaffenhed, der kræver Analyser og mikroskopiske Undersøgelser, med hvilke Kontrollen selvfølgelig ikke kan give sig af. Vil Landmanden sikre sig Garanti for Varens indre Beskaffenhed, da maa han ved Købet forlange Garanti-Dokument i Henhold til Gødnings- og Føderstoffloven af 26. Marts 1898 og eventuelt lade en Prøve af Varen undersøge i et af de af Ministeriet anerkendte kemiske Laboratorier. Kontrollens Bestyrer, Hr. James Høyer, fik i Fjor Bemyndigelse af Grosserersocietetets Komité

til at udtage saadanne Prøver med Gyldighed efter Loven af 26. Marts 1898.

Hensigten med denne Artikkel har været at tydeliggøre Kontrollens Virksomhed for Landmændene for at bidrage til at styrke Tilliden til Kontrollen og forhindre, at man i god Tro stiller Fordringer til den, som den hverken kan eller skal opfylde. Ved at byde en Garanti for Leveringen af kontraktlige Varer byder Kontrollen i Virkeligheden Landbruget et betydeligt Gode, som man maa haabe det i stigende Grad vil gøre Brug af.«

Naar denne Artikkel nu optrykkes paany, saa er det dels fordi der af og til endnu fremkommer Klager over f. Eks. Majsens Renhedstilstand, hvilke Klager bedes betragtet som besvaret herigennem, og dels for at pege paa den Risiko Landmanden løber ved ikke at lade kontrollere. Risikoen kan, som nævnt, let blive betydelig større, end den ringe Udgift, Kontrolleringen kræver. Endvidere henledes Opmærksomheden paa, at naar, som ligeledes nævnt ovenfor, Landmanden som Regel køber frit paa Bane i København og derfor maa fremsætte Indsigelse mod en Vare, som ikke er reel Handelsvare, allerede ved Modtagelsen paa Banen i København, saa har Landmanden følgelig ogsaa en absolut Ret til at lade sig repræsentere paa Leveringsstedet og en lige saa absolut Ret til selv at vælge sin Repræsentant. Naar der nu fra enkelte Sælgeres Side synes Uvillie mod Kontrollen og Ønske om at udelukke Kontrollen som Repræsentant for Købere, saa skal hertil kun bemærkes, at enhver Sælger naturligvis har Ret til at nægte Salg med den Betingelse, at Varen skal kontrolleres. Men naar en Vare er købt, saa har Køberen en uafviselig Ret til at modtage Varen enten personlig eller ved en Repræsentant, som Køberen — ikke Sælgeren — vælger. Naar Landmanden benytter denne Ret, er dermed Risikoen for at faa en mindre god Vare fjernet. Som Regel maa det tilraades, at der ved

Køb af Korn, Majs og Foderstoffer udtrykkelig betinges Landhusholdningsselskabets Kontrol.

Man venter nu, at Landmanden i forøget Grad vil benytte Kontrollen, ikke alene i egen Interesse af Hensyn til at erholde gode, kontraktlige Varer, men ogsaa af Interesse for Kontrollens Virksomhed i det Hele taget.

I Tidsrummet 1896—1904, begge Aar incl., har

12,320,000 Centner Korn og Foderstoffer
passeret Kontrollen.
